

Előfizetési ár

Helyben, hűtőszobába:
 Helyezésre --- 2 korona
 Postára --- 4 korona

Videkre, postán küldve:

Helyezésre --- 3 K 50 t.
 Postára --- 7 K t.

KECSKEMÉTI LAPOK

(KECSKEMÉTI FRISS UJSÁG)

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

Megjelen minden nap

hétfő és

ünneputáni nap kivételével.

A lap szellemi és anyagi részére vonatkozó összes dolgok a szerkesztőség és kiadóhivatalba intézendők.

A szerkesztésért felelős: **Hollósy János.**

Telefonszám: 141.

Laptulajdonos: a **Nyomdarárszvénytársaság.**

MEGHALT A POLGÁRMESTER.

Kecskemét Népe!

Ami könnyetek van, azt most mind ontsátok, ami fájdalomatok van, mind sirjátok el! Kidólt közülünk, aki mindnyájunk között a legnagyobb vala, elhagyott bennünket, aki mindnyájunknak egyetlen és legnagyobb támasza volt. Örök sötétség borítja a mindig csillogó szemeket, ékecszülő ajka mindenkorra lezárult s a fényességés agy, melynek minden idegszála éjjel-nappal értünk dolgozott, pihenőre tért.

Nincsen akkora gyász, mely ezt a vesztéséget befödni, nincs az a vigasztalás, mely erre a fájdalomra enyhülést hozni tudna!

Olvaszátok várostok sok százados történetét s hozzáfoghatót minden időkben alig-alig találhattok egyet is s a jövendő egészen beborul előttünk, mert utána csupa aprók maradtunk meg, aki fölérne hozzá, senkit nem látni sehol. Széles e hazában, aki ma újságot vesz a kezébe, megilletődve sóhajtja el: Egy kiváló magyarral megint kevesebb! — miénk azonban az örök gyász és pótolhatatlan veszteség: Kecskemét átalakítója, Kecskemét nagygyá tevője, — ki tudja meddig tartó minden jövendője — sirba szállt.

Soha le nem róható örök hála követi az enyészetbe és mégis — kora halálával — örök adósunk mégis ő maradt nekünk.

Csonka a nagy mű, melyet maga után hagy s Kecskemét városának ragyogón és dicsőségesre kiesztelt monumentuma felébe maradt. Népe nek Mózes nem vezethette végig városát a pusztaság egész sivatagán, még az sem adatott neki, hogy az ígéret földjére bepillantasson: ki kellett dőlnie az út közepén, amikor még a terheknek nagy terhe lebirkozásra vár.

Kecskemét Népe! Mindene ami volt, a tietek volt. Emelkedhetett volna országos nagyok közés csak a ti polgártársatok akart lenni; nevé fényesen ragyoghatna babér-koszorúsan a költészet legfényesebb nevei között, de csak tirátok akart fényt deríteni; módjában lett volna pénz és vagyont szerezni magának és övéinek, de csak titeket akart gazdaggá és vagyonsóssá tenni. Eldobott magától, megfosztotta magát mindentől, csak hogy nektek szerezzen meg mindent.

Kecskemét Népe! Szobor nem hirdetheti, emlék nem dicsóítheti eléggé az ő nagyságát: méltók csak akkor lesztek hozzá, ha szivetekbe véstétek örökét, ott folytatjátok és úgy fejezitek be, ahogy ő megkezdette. — Az ő nagy lelke töltse meg szivetek gyászát, az ő fényességés szelleme törjön át fájdalomatokon.

Nincsen elég könnyetek, amit érette hullathattok, s nem lehet eléggé mélységés a gyász, amit utána hordatok!

KADA ELEK*

írta: **Szántó Kálmán.**

Tömeg-pszichológus. — Népek és országok, kisebb-nagyobb közösségek, valahányszor válságba jutnak, életfolyamataiknak valamely jelentős fordulathoz érnek, ösztönyszerűen megtalálják a vezetőt, akire rábízják magukat, hogy szakadékos utakon veszedelmek nélkül átvezesse őket, a nagy koncepciója és erős kiroponyú parancsnokot, aki valóra váltja mindazokat a homályos vágyakat és bizonytalan törekvéseket, melyek inkább csak vázlatosan, alig-alig kicsírva, de azért teljes életerőben rejtenek szivök meljén. Mikor a néhai Pestár Péter, Kecskemétnék ez a jelölt polgármestere 1896-ban meghalt, Kada Elek már csak érzelmi közösséget tartott fenn szülővárosával. Élete folyása másfelé szóított, több, mint 12 éven keresztül a föld népeivel, hajdani képviselő-választóival összekötöttest nem tartott fenn, mint sokat dolgozó s nagyon elfoglalt ember, legelőbb egy-egy órára, ha felszállt régi iskolátságai, meghitt, benső

barátai közé, akiknek nagy része itt, Kecskemétnen ragadt meg, Kecskemét népe 12 esztendő alatt nem felejtette el hajdani képviselőjét, aki a régi szepőlőten függetlenségi zászlót két cikluson keresztül (1878—1884) olyan fényes diadalhoz juttatta az alsó kerületben.

Ez a józan, nyitljeű, belátásos föld népe, már a Lestár kormányzatának utolsó éveiben megkezdte az idők változását. Látna maga előtt a buvóletesen szép város székház csodálatos körvonalatát kibontakozni, melyek egy istenadta művészeft teremőt agvából kelték életre a régi, kopott, dűldezőző városháza helyén, mögötte az új színház díszes falait a régi harmadik helyébe emelkedni: a legegyszerűbb éline s kierezte belőlük a jövendő Kecskemétnet, mely nagy lesz és pompás, hatalmas és díszes, nem csupán a mindennapi mulhatatlan szükséglet lesz hivata kielégletén, hanem magasabb igények nemesebb ellátását is fogja szolgálatni. Az akkori tiszt karban is voltak kiváló munkaezők, a város társadalalmán elismert s közszereteten élők tekintélye: a város közonségének tekintete mégis közös akaratall s ritka egyetelműséggel Kada Elek felé fordult. Aki nem tudta, az is megérezte, hogy a városnak most merész koncepciója, európai

fejű, magas látókörű vezetőre van szüksége, aki a viszonyok folytán sok tekinteten elmaradt nagy falut nyugati várossá fejtesse. Kada akkor 45 éves volt (1897.), munkaejeze teljes virágjában. Hivatalára nézve az Államvasutatnak volt főosztályseleje, igazán azonban ott élt abban a nyüzsgő, mindig forrongó, napról-napra változó szines világban, mely olyan nagy erővel segített a modern Magyarországot megteremteni: a hírlapírók között. Kadának már akkor is, ott is tekintélye volt, ahol pedig — az állandó skepsis, az örök negatív körében — semmi másnak, csak a belső értékek van tekintélye. Nagy tisztességgel buszurtatták el maguk közül, de ropont természetesen találták, hogy az ő bohém-pajtasukat egyik legnagyobb magyar város polgármestere székbe ültetik. Tíz-tizenkét év alatt egész rendje állott be az új nemzedéknek, mely Kadát tulajdonképp már csak hírből ismerte. A bekosóntónék aztán megismerhethe szemével. Aznap nem azzal Kecskemétnen polgár, aki nem azzal a tudattal út az ebedjébe, hogy nincsen az országnek még egy városa, amelyiknek ilyen polgármestere lenne. Csodálatosan bírja az előző közvetlen hatásaikat. Nagy viláosság támad egyszerre azok után, amiket

* Ez a kis vázlat az 1900-ú Kecskeméti országos ülsőtanári emlékkönyvébe örökött. A korán elhözvetett sluhányta a feltehetőlegnek most szomorú alküttést ad nekünk ismét.

ÉLETE.

Kada, Elek 1852. május 2-án született Kecskeméten, törzsvokeres, messze elágazó családból, mely nem egy, kiváló és neves tagot mutathat fel. Apja Kada András nagybecsülésben álló orvosa volt a városnak, nagytekintélyű és nagy tudományú és még elegendő elhetnek öregek a városban, akik személynél jól ismerték a jó öreg doktor bácsit. A középiskolákat a helybeli római, katólika főgimnáziumban végezte, a jog nagy részét is a helybeli jogakadémián hallgatta, de közben az akkori ur-i családok szokása szerint elküldték egy esztendőre a pozsonyi akadémiára, főleg német szót tanulni. Vidáman télt el a pozsonyi jogászesztendő, valamint a rákövetkező évek is, melyeket főleg Szokolay Mihállyal szoros barátságban Budapesten joggyakorlaton töltött. 1872-ben a főváros új szervezése alkalmával megválasztották fővárosi fogalmazóvá, de 1875-ben letéve az ügyvédi vizsgálatot, már haza is jött s ügyvédeskedni kezdett. Családi összeköttetései, de még inkább személyes nagy tulajdonságai: sok oldallú képzettség, erős judiciuma, hamar híressé vált szónoki ereje nemcsak ügyvédi irodáját virágoztatták fel igen gyorsan, hanem tekintélyhez és közkelettséghez juttatták a fiatal fiscalistát. S ezt még csak fokozta, midőn a város egyik legelőkelőbb s legtekintélyesebb családjának leányát, **Fereneczy** Augusztát, **Fereneczy** Ida bold. emlí. Erzsébet királyasszonyunk felolvasó-nőjének unokahugát nőül vette.

Nősülésétől fogva élénk részt vett a helyi politikai életben is s 1870-ban, az akkor alig 24 éves fiatal ember, aki fiatalaság egész hevével csungott a 48-as eszméken, kezébe vette az akkoriban szerveztelen függetlenségi pártnak átszervezését, aminek az lett az eredménye, hogy a város mindkét kerületében a függetlenségi párt kem-

rült ki diadallal az országos képviselőválasztásokból. Az alsókerületnek maga **Kada** Elek lett a képviselője 1878-tól kezdve. 1881-ben újra megválasztották és így összesen hat évet töltött az országgyűlésen, s ha ott egyfelől maga is sokat tanult, látóköre szélesbedett, magas és messzenéző szempontokat szerzett, másfelől rendkívüli megbecsülést és holtig tartó jó barátokat szerzett nemcsak saját pártbeliei, hanem a kormánypártiak között is. Csak a napokban jelent meg egy kis füzet a jó öreg **Lyka** Dóme tollából a *parlament elvadásza* ellen s ebben az ország legnagyobbjai között hivatkozik a még élő **Kada** Elekre is, hajdani képviselőtársára, hogy igazolja, — milyen volt a régi parlamentek hangja s hogy minden ellentét mellett is hogy meg tudták egymást becsülni a szemben álló pártok.

Harmadszor már nem lépett föl, hanem hivatalt vállalt. Letette a vasúti szakvizsgákat s mivel az osztr. magyar államvasúttársaság a magyar vonalak igazgatására külön magyar igazgatóságot állított fel, e társaság szolgálatába lépett. 1891-ben **Boross** Gábor kereskedelmi s közlekedési miniszter a társaság magyar vonalait megváltotta az állam részére s a társaság összes alkalmazottait a m. kir. államvasutak szolgálatába átvette s **Kada** ott 1897-ig működött mint szakosztályi főnök.

Ez idő alatt kezdte meg nagyobb szabású irodalmi munkásságát is. Már előbb is irrogatott, inkább a helyi lapokba, politikai és társadalmi cikkeken kívül főleg költői lendülettel s erős meglátással megkapott néprajzi és életképi tárgyakat. A magyar föld végtelen szeretete, a népiélet költői jellemzése, az Alföld éles megfigyelése már ezeket a dolgait is ismeretessé tették, a lapok egymástól átvették őket, úgy, hogy neve már ezek révén is országos hírvé lett. 1891-ben egy kétkötetes nagy szakmunkát írt (Kárpáti János-

sal együtt) *A vasutak heletkezése és fejlődése* címen. Egyszerűs mind szabadidejét az újságírásnak szentelte s ettől fogva talán inkább volt újságíró, mint hivatalnok. Már itthon is szerkesztette 1880-ban a *Kecskeméti*-et egész 1892-ig, de újságírói karrierje, a pesti vasutas évekre esik. A *Pesti Hírlap*, *Pesti Napló*, *Szabad Szó*, *Buda-pest* szerkesztősegítségben dolgozott, politikai és közgazdasági cikkeket írt többnyire és írásait éles judiciuma, szokatlan szép magyarsága és világos előadása különböztette meg. Társaságát is nagyobbra újságírók alkották. Rendkívüli megbecsülték és szerették, mondhatni rajongták érte. Még az **Othón** alakulása előtt a régi Fiume-kávéházban ő volt az ott gyülekező újságíróknak valószínű központja, az **Othón**-nak pedig mindvégig egyik legbecsültebb és legtiszteltebb tagja. Polgármester korában is fel-felvezett hajdani irodárisai közé s ilyenkor valóssággal unnepeleik a régi jó pajtások.

Ez időre esik életének egyik legjelentősebb eseménye, amelyről még csak kevesen tudnak. Az egyházpolitikai harcok korát éltek, az akkoriban u. n. *heccáplánok* virágzása idejét. A készülődő egyházpolitikai törvények ellen valósságos néplázitást követtek el s a Wekerle-Csaky kormány szerette volna ezt az igaztást valamiképp ellensúlyozni. Föl akarta világosítani a népet, hogy dehogyan akarják a vallástól megfosztani. Olyan embert kerestek tehát, aki ezt úgy el tudná magyarázni a nép nyelvén, hogy az meg is értsé. Egy ilyen rópratinak megírására **Kada** Elek kapott megbízást s kitűnőbb kézre ezt nem is bízhatták volna. Száz meg száz ezer példányban nyomtatták ki és osztották szerte-széjjel az országban s ha valakinek, **Kada** Eleeknek örök érdeme lesz abban, hogy a magyar nép lelvilágosításával a nagy hullámokban meginduló mozgalom csakhamar elcsodultul és egészen elült.

mond s a gondolat elvontsága testiessé váltik a szava nyomán. Hallgatja mindig azt érzé, hogy ő ugyancsak elgondolta maga is s ha szólarás kénszentik, ugyancsak mondta volna el maga is. Közvetlen hatástanék az a nagy titka, a nagy erőnye pedig az, hogy ő nagy hiszi, amit mond s csak azt mondja, amit hisz.

S amit hisz az mindig becsületes, tiszta és jóakaratu. Magamagában fajnak és nemzetének egyik jellegzetes exponensét látta és alkotta meg, akinek vágyai és törekvései egyazonosok nemzetének vágyaival és törekvéseivel. Ami Szent Istvántól kezdve minden jó magyar embernek, az volt az ő eszménye is: a magyart az európai kultúrába bekapcsolni, de a kultúrán belül magyarnak megtartani! S ennek egyetlen eszköze az józám és okos előrehaladás ismerte föl. Egész élete munkássága tulajdonképp ennek szolgálatában telt el. Mikor mint függetlenségi képviselő fíradatlan bajnok a szabadelvű eszméknek; mikor mint hírlapíró az egyházpolitikai küzdelem sorába lép, messzeható pennájával milliók lelkeiben gyújt világosságot s amiről egykor a történelmek is szava lesz, az országintéző politikusk mellett a toll névtelen munkása segít dűlőre juttatni az eszméket, melyek akkor a

nemzetet lázban tartották; s mikor a polgármesteri székhöz ülve hirdeti s a maga példáján oktatja népének a bekiöt egyetértést, a munkát és haladást.

A törekvések, melyek Lestár alatt kezdtek csúszni, az ő kéze alatt fejlődtek terelbeys növegvényé. Mikor hat év után első beszámolóját tartotta, ez abban csúcsosodott ki, hogy a város néven évi budgetje átlag 200,000 koronával növekedett évenként, rendkívüli kiadásokba ugyancsak e hat év alatt öt millió koronát fektettek be. Nem tudom, osztatlan elismerésben részesül-e ezért mindenkitől, azért azonban kétségtelenül, hogy mind ezt az óriási költésnövekedést a városi közönség megterhelése nélkül vitte keresztül. Kezre járt a lakosság minden rétegének, hogy megélhetését és gyarapodását előmozdítsa s fokozta, ahol szükségés volt, új befektetésekkel is, a város hízi gazdálkodásának jövedelmeit. Főbb utaink és utának kiköveztette, a csatornák építését megindította, a villamos közvilágítást az egész város belterületére kiterjesztette. A városzervezésnek tulajdonképeni gerincépző munkáját végezte érte. Ennek volt szerves fejlesztése a már igazán nagyvárosi Rákóczi-út kiképzése, az új törvényszéki palota s a mo-

dern stílus bérház már ott büszkélük rajta, mindennap várjuk a vasutállomás építésség megkezdését, mely egyszerre a város ütőerővé fogja emelni a Rákóczi-ut. Kossuth Lajos művészi szobra már ott áll a városház terein és Rákóczi lovasszobrának meg van ajánlva az ára. Amly nyomorúságos még mindig — főleg a számlálós politikai viszonyok folytán — a mi kis pálvánduvarunk, mégis három vicimás fut már bele a fővonalba s Kecskeméttel a vidék központjává és fővárosává tette minden felsőbb hozzájárulás nélkül, a magunk erejéből. Ami a magunk szegénységéből tellett, abban nincs is elmaradás. Azokat a nagyszabású és messzható terveket, melyek **Kada** agyában megteremtették, ő el is tudja fogadtatni s keresztül tudja vinni: a gyermekmenhely, a konzervgyár, a gépgyár, a szőnyegszövő, a gyufagyár, mind városi segítségvel létesült. Az lóg csak mind a levegőben, aminek állami hozzájárulás is kellene; nemcsak a pálvaház vajudik régen, az új reformázióm is, az új realkola is, az új állami tébolyda, a felső kereskedelmi iskola, az új honvédkaszaanya, amelynek fölépítése pedig az egész új városrészt kialakulását indítaná meg, maga a készülődő vízvezeték is, mind a mi hibáinkon

1897-ben választotta meg Kecskemét polgármesterévé. Az egész fővárosi írói világ egybegyűlt január 24-én tiszteletére s a szereteti bajtársat nagy szeretettel búcsúztatták. Hogy micsoda nagyszabásu munkát végzett itthon, azt a kecskemétieknek nem is kell itt említenünk. Egy alábbi cikkünk is csak vázlatosan tudja méltányolni. Hogy micsoda rajongó szeretet vette itt körül, mindenki tudja. Mindenki meghódolt neki s Kecskemét utolsó 15 évének története elváihatlanul és kizárólag a Kada nevével van és marad mindenkorra összeforva.

Pihenő óráiban még egyszer elővette írottól s 1908-ban a *Helvécusszony* népszínműve a Király-színházról kiindulva diadalmasan járta be az országot. Hogy a földregézés után mit tett a városért, azt is minden gyerek tudja, nála nélkül lett volna még az igazi isten-csapása.

Sokszor kinalták mindenféle kitüntetéssel (egy ízben főispánsággal is), mindig visszautasított mindent. A földregézés után a királyi udvari tanácsosává nevezte, ezt hódolattal fogadta.

De neki igazában nem kellett semmi más, csak polgartársai szeretete.

Ebben aztán volt is része teljes mértékben és zavartalanul.

Kada Elek alkotásai.

Émlékezt okából, röviden és szárazon idekarítjuk Kada Eleknek azokat az alkotásait, amelyekkel városát előrevitte a boldogulás és haladás útján. Sem időnk, sem helyünk nincsen, hogy kimentőn foglalkozzunk most és e helyen Kada Elek munkásságával és érdemeivel. Kötelegkeit írhatunk össze, ha hozzá méltó módon akarunk foglalkozni alkotásaival. A mostani szomorú pillanatok, amikor még a gyász és fájaiunk az ur minden gondolatunkon és érzésünkön, nem is alkalmasak erre. Kada Elek nevére hosszú ideig előkelően még minden városi ügyben, mert egyéniségének bélége egy rá van nyitva mindenre, amivel polgármestersége által foglalkoztak, amelyet véghez vitt és amiket kezdeményezett, hogy az még sokáig, nagyon sokáig felejtethetlen lesz.

kívül maradozik el. Kecskemét városa, nem hiába olyan színmagya, valóságos kis tükre a mi szegény hazánkunk: elvették, vették el főnök sokat, kapni nem kapunk senkítől soha semmit; amik vagyunk, azok a magunk szegénységéből letünk. Kada Elek képté járólva, még ilyen nagy vonásokban is, ime a modern Kecskemét gépet kellett megváltozni. Még akkor is, ha az intím vonásokhoz akarunk visszatérni.

Maguk a kecskemétiék közül is kevesen tudják, hogy a városába egy pár tenné-e micsoda kincs van fölhalmozva. Kecskemét városa egész történetében: ami világot gyúthatt az archeologia, ethnologia, antropológia az őskoré vonatkozólag, gondos kézzel, szelvért lélekké, mind öszegyűjtve s ezt valamennyi Kada Elek hordta egyedül össze. Más embernek egy éltre való munkája lenne. Neki ez az útja.

Egyszer-egyszer eszébe jut valakinek (azok közül, akik nem könnyen feledek), hogy Kada Elek, mielőtt polgármester lett, népszerű írója is volt az országban, valószínűleg odakényszerít az irászatához s a *Helvécusszony* diadalmasan járja be az ország színpadját, nóttat szájruj-szajra adja s *last not least* megiffjítja s új dicsőség-

Mikor polgármesterré választották, azonnal hozzáfogott nagy munkájához, mely azt célozza, hogy az alföldi nagy paraszt faluból modern és gazdag városot csináljon.

Megalkotta rövid idő alatt a sétatérét, amelyet számtalan támadásnak volt kitette, de rövid idő múlva elhallgatott ezek a támadások és egyértelműen elismerték a sétatér feltétlen célzerűségét és szükségességét, sőt ki is bővítették a sétatérét a népligettel.

Kada alkotása a Rákóczi-út is. Ennek kivételéről már az ő polgármestersége előtt szó volt, de megoldásra Kada jutatta.

Az általános szabályozási terv is az ő műve. A városrendezési munkálatakat: számtalan kövezést, csatornázást forszírozott ki, sokszor a törvénytől is bizottság huzódása ellenére is.

Kada alkotása a vízvezeték is, mely csak ezután fog kiépülni, de az előzetes munkálatok teljesen készen vannak.

Kada volt az, aki exponálta magát a földterezések miatt is. Az 5000 holdas Szentkirályi Bugac, a 3000 holdas Baracs és a 11500 holdas Szentlőrinc megvételé az ő agtitárlása történt meg. Ugyancsak az ő kezdeményezésére történt Baracs nyereségélt való eladása is.

A parcellázásokat is Kada Elek vitte keresztül, úgy szintén a telepeket is: Arpászállás, Heténygyéháza, Kadafalva, a Szikrai szőlő munkástelepe, Monostorfalva mind, mind az ő alkotása.

Az ő művei a következők is:

a siketnélkül intézete és annak most készülő épülete,
a kisértő iskola,
a fésőkerekedelmi iskola,
a polgári léányiskola államostása,
számtalan pusztaí és városi elemi iskola,
a művésztelep.

Kada járta ki, hogy Miklóstelepen szőlőmunkás tanfolyamot, a földmérés iskolában gazdasági tanítóképző tanfolyamot állított fel a miniszter. Utóbbi egyetlen a maga nemében az egész országban.

Kada volt az, aki hosszas fáradozással megoldotta az új pályaudvar kérdését, melynek építését nemcsakora megkezdék.

Kada műve az új honvéd laktnya, az Erzsébet laktnya és a katona kórház is.

Megoldására vitte a tébolydát és a városi kórházat.

A ljapuzása - kerekgyéházi vasut az ő alkotása. Ugyancsak a halasi vasut is, melynek most folyiak az előmunkálatai.

A város pénzügyeit óriási fáradozás után rendezte.

Pusztaszter azelőtti bérleti rendszerét beszüntetve, a város jövedelmét innen

hez juttatták a magyar szimézet legfőbb büszkeségélt, Blaha Lujzát. Ez is őtium.

De még ez sem az igazi. Kint az Öreghegyen a sűrűn ismétlődő villák között van egy, amely kiválóan is elárulja gazdagjába egyvénél: eredeti ósmagyar motívumokkal merített architektúrájával elút a sablonoktól. A kik jártasak a vidéken, azt mondják, ez a polgármester kertje. Rosszul tudják: a nagyapáé. Fia, leánya már rég kinőt a keze alól Kada Eleknek. Mikor leteszi a város gondját, az öblös nagy verandán ölébe veszi a nagy polgármester a két kis unokáját, s aranyos szálaból mesét szó nekik: régi dicsőség-ről, jelen küzködeáról, jövedő nagyság-ról. A két kis unoka nem gyűlt hallgatni s eskü alatti hirtet tesz rá, hogy az mind ugyan igaz, mert a nagyapa mondta. Igaz is.

Fent ülve a polgármesteri székben, mesemondó szájjal szövegét nekünk is aranyhimes szálaból csudalatos regéket Kada Elek: régi dicsőség-ről, jelen küzködeáról, jövedő nagyság-ról.

S mi is hiszünk neki gyermeki hitel: ugy lesz igaz minden, ahogy költői szívvél, világos elméjélt ő nekünk kiírja. S ez a hit a mi egyetlen erősségünk. Mert, jaj, hova is lennének, ha már hinni se tudnánk!

80,000 koronáról 200,000 koronára emelte fel. A javadalmi hivatal és a javadalmi kezelés ügyszervezésélt újabb száz ezer koronával emelte a város jövedelmét. A muzeum és könyvtár épületének építését előkészítette. Úgyisnten a póstapalota, a vízi torony, a zenekisola, a városi mező-képzőszínház építését is.

Párátlan érdeme Kada Eleknek a muzeum megszervezése és gyarapítása. Azásokat végeztetett s ezáltal sok unikumot is szerzett a muzeumnak.

Kutatásokot folytatott Kecskemét város östörténelmére vonatkozólag. Ezeket, sajnos, nyugolomba vonalás után akarta feloldozni. Óriási sikereket aratott, mint szókés és író. A Helvécusszony c. népszínműről már lapunk más helyén is megemlékezünk. Sikert aratott a Tárogató c. szindarabja és a "Barás mérge" című regénye is.

Ki tudná elsorolni az ő érdemeit, ki tudná lajstromba venni az ő alkotásait! Egész élete csupa munka, dolgozás, fáradozás, alkotás volt és mind valamennyi városa javát szolgálta.

BETEGETSÉGE.

Nagyszívű ember volt Kada Elek polgármester, de beteg volt a szive s az ölge meg élt. S akárhogy iparkodott is a családjá és a környezéélt, hogy kíméljéélt és megóvjáélt minden olyan helyzetéélt körül-ményélt, mely indultára ragadhatta volna, vagy izgalomba hozhatta volna, ő maga nem törődött saját magával, legálább annyira nem, hogy minden körülményélt között megőrizte volna nyugalmit.

Az első szélhűdés tavaly, március hó 31-én, délelőtl 10 óraker, a görzfődobén érte Kada Eleket. Az ijedelem, mely a baleset nyomán kikelt, nagyobb volt, mint a baj, a polgármester rövidesen jobban lett. A rákövetkező épélt nyugodtan töltötte és aztán is folyton javult állapota, ugy, hogy április 11-én már ki is kiszehatott. Rövid időre rá elfoglalta hivatalát.

Október hó 26-án egy harv tizközadára Abbázába utazott a polgármester, ahonnan november végén tért haza, oly friss egészségben, oly jövedélvel és megőfordva, hogy senki sem sejtette a bekövetkező katasztrófát.

Szivesetern napján következt be a katasztrófa.

Akkor reggel éppen közgyűlés napja volt. Kilenc óra körül egyvremásra gyűlétek a városatyák a közgyűlésre. A polgármester dolgozó szobájában, a közgyűlés megnyitásának idejére várakozva, szivarszó melélt beszélgettek Ráday gróf főispán és Kada polgármester, városi ügyekről folyt köztoták a szó: a dispensáre meléltbí felállításáról, a h. anaványvezető kinevezéséről. Beszélgetés közben a polgármester lejtii csiptetőét s bizonytalan kézzel utána nyul, a főispán emelte föl s ada ismét a kezébe. Közben a főispán tovább beszél, de a polgármester nem válaszol, személt ismét lejtii, s a főispán csak akkor vette észre, hogy minden külső ok nélkül hirtelen elcsapadt a polgármester s akadozó hangon szédülésről, rosszuléltől panaszkodott.

Ugyane pillanatban a főispán utána kapott felkézelt, hogy hanyatt ne essen, másik kezével pedig a csengőt nyomta meg. A riasztó csengétyűzősora Harkay Béla polgármesteri jegyző rohent be a szobába, a polgármester csak intett tudott neki, de nem is volt szükség beszédre. Harkay roland orvosokért és Csabay Géza főorvos, Horváth Mihály képvisél és Demő Zoltán t. orvos rögtön segítségére siettek. Ők szállították haza az elalélt polgármestert zárt kocsiában s a legnagyobb nyugalmat rendelék élt.

A városban a riasztó hír természetesen futótűzként terjedt el s mindenki élt a legnagyobb részvételt váltotta ki a város nagyvénű polgármestere iránt.

Délután a polgármester valamivel jobban lett. Ez a jobbanélt időnkön fokozódott a beteg polgármesternél, majd a javulást ismét visszaesés váltotta fel. A

város egész közönségének részvéte, majd óróme közepette hozták mindig a híreket Kada Elek alpolgárm. Szívós szervezete birkózott a bajjal. Ugy látszott, legyőzi a betegségét. A javulás folytatónak felfokozódott. Január 22-én dr. Imrédy Béla, a Vereskereszt kórház főorvosa, akit elhívtak a beteghöz, állapotát meglepő jónak találta. Ottudata ekkor már egészen tiszta volt a beteg iránt állandóan érdeklődő főispánnak és a miniszterelnöknek a legbiztatóbb válaszokat, tudósításokat lehetett küldeni. Február 12-én nagyobb visszaesést konstataáltak a javulásban, 25-én azonban ismét lényegesen jobb a beteg állapota. Örményepte volt a városnak, amikor — március 8-án — a polgármester először kocsizott ki a városba. Beszélni még nem tudott, jelekké azonban megértette magát. Sándor István főjegyzővel mindig elfelejtetták magának a város fontosabb ügyeit, érdeklődött minden iránt, sétakocsizásokat tett, kedvenc alkötését, a művésztelepet is sokszor meglátogatta.

A katasztrófa.

A többi már élénk és friss emlékezetében él mindenkinél: napról-napra bőséges tudósítással elégitették ki a város érdeklődését.

Vasárnap reggel félhétkor álomban utabb szelést érte a polgármestert s ez az utabb hűdés most már egész baloldaltól érezkelenné tette. Elvesztette eszméletét s többet nem is tért magához, bár orvosi, akik egymást felváltva, éjt-napot ágya mellett töltöttek, minden emberi lehetőséget elkövtették, hogy a katasztrófa elhárítsák.

Semmi sem sikerült. Élete azóta már tengés volt. Mozdulatlannal fekvé, hunyt szemekkel, mehez szedte a hörgő léleket: kétségbeesett családja önfeláldozó szeretete vette ápolással körül, el nem mozdulva ágya mellől.

A kínos haladás — melyben oly rettenetes volt a nagy ember szörnyű összeomlását látni — egész tegnap estig változatlanul tartott.

Kilenc óra tájpon elhallgatott a szörnyű hörgés, arcvonásai kismulak, csön-desebben szedte a léleket, dr. Csabay Geza tiszti főorvos fogta a pulzusát és **10 óra 10 perckor konstatalta, hogy Kecskemét legnagyobb fia porhüvelyéből elröppent a lélek.**

Körülállják vala és siratják vala ötet, az evangélistai szava szerint.

A közeli villából tizenegy óra felé jutott be de első hírt a városba. Az esti közönség épen szétoszlóban volt a sétatérrel s rajtuk keresztül villámgyorsan terjedt el a nagy szomorúság híre a kávéházakban és vendéglőkben, az egész városban. Éjfél utáni két órákor, mikor a gyümölcspiac benepesedett, a kivullalt villánylángok csupa sirató népre szórta világukat.

Reggel öt órákor csendített a nagytemplom harangja s hirdette szerzetesét a város mérhetően fájdalmát.

A kora reggeli órákban, hogy e sorokat írjuk, már gyászszórad az egész város.

Előkészületek a temetésre.

Kecskemét nagy halottját természetesen a város temetett el. A katasztrófa hírére a városi tanács azonnal rendkívüli ülésre gyűlt össze és intézkedett minden lehetséges módon.

A ravatát a városháza közgyűlési termében állított fel. Laczy Sándor asszalis kilencsegédével megkezdte a terem rendezését. A padokat felsorolják és kihordják, hogy hegyet adjanak a ravatálnak. Ez a munka 5-6 óra hosszáig tart, aztán a temetkezés vállalkotók kezdik meg a drapériák felrakását. Rövidesen keszen lesz tehát a terem a koporsó befogadására.

A nyaralóból a koporsót a városi tisztviselőék és a törvényhatóság bizottság tagjai kísérletében, a város összes harangjainak

nak zúgása közben hozzák át ma, szerdán délután 5 órákor a városháza a gyászszókkal ékesített és fekete drapériákkal bevont Kőrösi-utczán végig.

A városi tanács 4 órákor vonul ki a viládba, a bizottsági tagok ott a helyszínen gyülekeznek.

Megengedik, hogy Kecskemét népe oda zarándokhasson a koporsóhoz, mikor az fel lesz ravalatozva a közgyűlési teremben. Az egyik ajton be, a másikon kimehetnek az emberek, közben körülkérülhetik a koporsót.

A közgyűlési terem Késmárszky és Ségner káptalosok díszitki. Hogy a temetés melyik vállalkozó rendezze, afelől a tanács a család meghaligtatása után dönt.

A temetést fénves egyházi segédlettel **csütörtökön d. u. egyneved 6 órákor** Révész István praelátus plebános végzi. A városháza előtt Bagi László h. polgármester mond beszédet, a sirnál dr. Horváth Mihály országgyűlési képviselő tartja a gyászbeszédet.

A róm. kated. egyház díszsírhelyet ajánlott fel a polgármester számára, ugyanazt a helyet, ahonlról Kada Elek még életében úgy nyilatkozott, hogy ott szeretne pihenni. A városi tanács ajánlani fogja a közgyűlésnek, hogy nagy polgármestere hmvai fölő sírboltot építtessen.

Mikor a gyászmélet elindul a temetőbe, fel fog zendülni a városháza erkélyéről a tárogoat, hogy Kada Elek kedvenc nótájt utoljára szétvigye a híres város falai között, Kecskemét népnek zokogásától kísérvé.

A temetési szertartáshoz a gyásznépek zengéséhez a budapesti Operaház négy ékesített fogják felhozni. A Kecskeméti Dalárda szintén részvesz. jekevel az utolsó tisztességen Indítványozta, vagy a tanács a közgyűlésnek gyászsermát ad is, hogy feddületlen érdemű polgármestert szoborban örökítessen meg, a művésztelep egyik szobrástájt felkerik, hogy halottimáskot vegyen föl a város nagy halottjáról.

Ajánlani fogják továbbá, hogy Kada Elek iradolmi munkái és nagyobb beszédei összegyűjtessenek, eltrajza méltó módon megritásék.

Mikor a gyászmélet a városháza sarkától megindul, megkondulnak a város összes harangjai: meg pednek egyes vset a nagy templom és a ref. templom harangjai egyttessen, úgy amint apr. 2-án, a nagy tüzves emlékre szoktak, aztán végülnek bele a többi harangok mind.

Végig, ahol a gyászmélet elhaiad, az üzleteket beárják, gyászfátyallal átkötött lámpák égnek.

Jelentkezés a temetésre.

Felkért a helybeli hatóságokat és egyesületet, hogy Meltsóság Kada Elek polgármester új temetésen való testületi részveteleiket a hely kijelölése, illetve fenntartása okából a **rendőrfelügyelő hivatalban** holnap csütörtökön délelött 11 óráig bejelenteni sziveskedjenek.

Kecskeméten, 1913. évi június 25.

Papp György főkapitány.

Óz. Kada Eleknek Ferenczy Augustus, a magura magura, sigvitalan hívez — gyermekei: **Kada Endre és Kada Margit** írt; **Moháczy Lajosné**, veje: **Moháczy Lajos**, unokái: **Moháczy Miklós, Katinka, Gabriella**, méhetlen fájdalommal jelentik, hogy a mélysegessen szerető és szeretett írt, apa, após és nagyapa

KADA ELEK

udvari tanácsos úr,

Kecskemét th. város polgármestere

életének 62-ik, boldog házasságának 38-ik évében folyó hó 24-én este 10 1/2 órákor hosszas súlyos betegség és a halotti szentségnek felvétele után csendesen elhunyt.

A felejtetlen halott f. hó 26-án, csütörtökön délután 6 órákor fel a róm. kated. egyház szertartása szerint a városháza elől a Szentháromság temetőben örök nyugalomra vitteti. Az engedélt szentmise-áldozat e hó 26-án, reggel 9 órákor fog a róm. kated. nagytemplomban az egék úrának bemutatott.

Kecskemét, 1913. június 25.

Szűllőföldjének áldott porában nyugodjék béken!

Kecskemét th. város közönsége fájdalommal jelenti, hogy a város nagyevű polgármestere

meltsóság Kada Elek

udvari tanácsos úr,

akét a város egész lakossága bízása szeretettel nézett és akétól még oly sokat remélt, folyó hó 24-én elhunyt.

Nagy alkotásait a város története, polgármesteri hivatalosságait a város köldő képe és intézményei örzik, vesztéségünk kimmundhatatlan, mert véle engedélt és a merhetően szedette, melyet város iránt érzett és amely minden gondolatát, minden cselekedetét egyedül irányított. Viszlatokról dól azonban ez a szeretet minden kecskeméti szívbén s fényben, ragyogásban őrt áldott emlékeztet.

Koporsót f. hó 26-án, csütörtökön délután 6 órákor kísérik a városháza előli térül a Szentháromságrol nevezett temetőbe.

Kecskemét, 1913. június 25.

Harangozás.

A harangok a következő időökben szólnak meg:

Szerdán délelött 11 órákor, dél-harangozás után, délután 5 órákor, amig a koporsót bekísérik a városházaig és este 7 órákor.

Csütörtökön reggel 6 órákor, délelött 10 órákor a gyászmise alatt, délelött 11 órákor, délután, a temetés befejezése után mind-addig, mig a koporsó a Szentháromság szobor elől ér, a róm. kated. és ref. templomok nagyharangjai szólnak, aztán a város összes harangjai.

Koszorúk.

Ami virág van Kecskeméten, azt már leszájták a Kada Elek ravatárra. Már is egész erdejé érkezett a koszorúknak.

A vendégölök és körtemosok ipartársulata koszorúmegváltás gyamant egyelőre 100 koronát adományozott a felállatás Kada-Emlékére. Peláját bizonyosan mások is követik.

A munkásság leteszi a szerszámot.

A szervezett munkások tegnap este határoztalag kimondták, hogy holnap **dél 12 órákor, a gyász felűll, leteszik a szerszámot.** — A legelőse ut Magyarországon, hogy szervezett munkásság polgárrét — gyászolt.

A munkássághoz csatlakozott a kecskeméti ifjak testülete is.

Értesítés.

Kada Elek polgármester új holttes tének ünnepélyes besztelése a f. június hó 25. napján délután 5 órákor fog a Collner-köznyelvi viládban megtartatni.

Az ünnepélyes szertartás befejezése után szeretet polgármesterünk poriszett a közgyűlési teremben leendő felravatatozás vegett a városháza fogjuk testületileg bekísérik. Felkerem a th. bizottság, valamint a tisztviselőkar tagjai, hogy a besztelendő szertartáson lehetőleg teljes számban résztvesszi sziveskedjen. A temetés idejéről külön jelentésben ádunk értesítést.

Bagi László
h. polgármester.

A főváros gyászja.

A fővárosi lapok még az ej földáman értesültek a katasztrófról s valómenniven hasibos cikkekben siratják elé a felejtetlen polgármestert. Dél fel megindult az érkező részvettárvakot özöne. Számaltan ember érdeklődik a temetés orajra iránt s valószínűleg nagyon sokan jönnek le Kecskemétre, hogy elkisérik utolsó utjára Kada Eleket.

Táviratok.

A belügyminiszter, a főispánt, Némethy Károly államtitkát, Kárczy István budapesti polgármestert, Kulczy Béla miniszteri tanácsost, az összes alszópántok és polgármesterekot táviratban értesítettek Kada Elek haláláról.

Kecskemét város szerzetesét dísz polgármester ünnepesség **Kada Elek** udvari tanácsos elhaladásáról folytat, az **Uránia** mozgófényképész mélyegsége jelöl a temetés napján előadást nem iart. FERVY SÁNDOR tulajdonosa.